UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Censibvs, Exactionibvs & procurationibus. Titvlvs 13.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

nitus)hoc fuerit obſervatum, niſi in illorum fundatione ſecus conſtitutum fuerit, ſeu per electionem ſit de rectore locis hujuſmodi providendum. Sed eorum gubernatio viris providis, idoneis, & boni teſtimonii committatur, qui ſciant, velint, & valeant, loca ipſa, bona eorum, ac jura utiliter regere, & eorum proventus & reditus in perſonarum uſum miſerabilium fideliter diſpenſare, & quos in uſus alios bona prædicta convertere præſumptio veriſimilis non exiſtat: in quibus ſub obteſtatione divini judicii illorum, ad quos dictorum locorum commiſſio pertinet, conſcientias oneramus. Illi etiam, quibus dictorum locorum gubernatio ſeu adminiſtratio committetur, ad inſtar tutorum & curatorum juramentum præſtare, ac de locorum ipſorum bonis inventaria *a* conficere, & ordinariis ſeu aliis, quibus ſubſunt loca hujuſmodi, vel deputandis ab eis, annis ſingulis de adminiſtratione ſua teneantur reddere rationem. Quòd ſi ſecus à quoquam fuerit attentatum, collationem, proviſionem, ſeu ordinationem ipſam carere decernimus omni robore firmitatis.

Declarat conſtitutionem non extendi ad hoſpitalia religioſorum vel militarium ordinum. h.d.

Præmiſſa verò ad hoſpitalia militarium ordinum, aut religioſorum etiam aliorum extendi minimè volumus: quorum tamen hoſpitalium rectoribus in ſanctæ obedientiæ virtute mandamus, ut in illis ſecundùm ſuorum ordinum inſtituta & antiquas obſervantias providere pauperibus, & hoſpitalitatem debitam in illis tenere procurent: ad quod per ſuperiores eorum arctâ *b* diſtrictione cogantur, ſtatutis aut conſuetudinibus quibuſlibet non obſtantibus in præmiſſis.

Conſervat antiquas conſuetudines talium locorum, circa divina officia & ſacramenta. Ioan. And.

Cæterùm noſtræ intentionis exiſtit, quòd ſi qua ſint hoſpitalia, altare, vel altaria, & cœmeterium ab antiquo habentia, & Presbyteros celebrantes & ſacramenta eccleſiaſtica pauperibus miniſtrantes, ſeu ſi parœciales rectores conſueverint in illis *c* exercere præmiſſa, antiqua conſuetudo ſervetur, quoad exercenda & miniſtranda ſpiritalia ſupradicta.

DE IVRE PATRONATVS.

TITVLVS XII.

CAP. I.

Si præſentatis ad eccleſias per patronos eccleſiaſticos, in quibus ipſi non conſueverunt omnia onera ſupportare, non aſſignetur intra terminum competentem congrua portio, diœceſanus eam aſſignare debebit. Quod locum non habet, quando onera ſunt per patronos ſupportanda. h.d. Ioan. Andr.

Clemens V. *in concilio Vienenſi.*

VT conſtitutio, quæ ad eccleſiam aliquam quemvis etiam ad exemptorum præſentationem admitti conſuetudine non obſtante contraria prohibet, niſi præſentato de proventibus ejuſdem eccleſiæ, talis coram diœceſano portio fuerit aſſignata, unde jura poſſit Epiſcopalia ſolvere, & ſuſtentationem habere congruam, ſicut expedit obſervetur, ipſam declarare, ac *d* quædam adjicere conſulta hujuſmodi ſacri concilii approbatione providimus. Diœceſanis ſub obteſtatione divini judicii diſtrictius inhibentes, ne præſentatum aliquem per quamcunque perſonam eccleſiaſticam jus præſentandi ad eccleſiam aliquem habentem admittant, niſi intra certum terminum competentem, per diœceſanos *e* ipſos præſentantibus præfigendum, ipſi præſentato fuerit coram eis (ut præſcribitur *a*) congrua de proventibus eccleſiæ portio aſſignata. Quam ſi forſan iidem præſentantes intra terminum ipſum aſſignare neglexerint, ne factum eorum noceat præſentato, ſtatuimus, ut extunc diœceſani debeant præſentatum (niſi aliud canonicum obſiſtat) admittere, & in pœnam præſentantium ad diœceſanos ipſos poteſtas aſſignationis hujuſmodi devolvatur. Præcipimus autem diœceſanis eiſdem, ſub ipſius obteſtatione divini judicii, ipſorumque conſcientias onerantes, quòd moderationem portionis *b* ipſius debitè faciant, nec odio vel favore, vel aliàs in pluri vel minori eam illam ſcienter excedant. Sanè in prioratuum vel aliorum, tam regularium, quàm ſecularium locorum eccleſiis, in quibus religioſi vel alii, ad quos eorum reditus pertinere noſcuntur, prædicta conſueverunt onera ſupportare, præmiſſa nullatenus obſerventur: ſed nec omnia, quæ eccleſiarum ipſarum perpetuis Presbyteris, aut vicariis incumberent, ſi dicta eis aſſignatio facta fuiſſet, religioſi & alii ſupradicti plenè ſubire, ac Presbyteros, ſeu vicarios ipſos decenter tractare, necnon ſuſtentationem eis præſtare ſufficientem & congruam teneantur. Ad quæ omnia integraliter adimplenda, & nihilominus ad obſervationem debitam aſſignationis per diœceſanum in caſu alio (ut præmittitur) faciendæ, religioſos prædictos, & alios quoſlibet à diœceſanis ipſis per eccleſiaſtica volumus cenſura compelli. Non obſtantibus exemptionibus aut aliis quibuſlibet privilegiis, conſuetudinibus, vel ſtatutis, quæ circa præmiſſa, vel eorum aliquod religioſis ipſis aut aliis, in nullo volumus ſuffragari.

CAP. II.

In plures heredes unius ex pluribus patronis tranſit jus patronatus per ſtirpes. h.d. Ioan. Andr.

Idem.

PLures *c* ab uno ex patronis eccleſiæ relicti heredes, vocem duntaxat unius habebunt in præſentando rectoris. Et (ut facilius provideatur eccleſiis) non inconveniens reputamus, patronos ipſos inter ſe poſſe liberè convenire, de rectore ab eis alternis vicibus præſentando: Quibus etiam ex eadem cauſa permittimus, ut plures ad vacantem eccleſiam poſſint eo modo præſentare perſonas, quòd una ex eis eligi per Epiſcopum valeat & admitti.

DE CENSIBVS, EXACTIONIBVS, & procurationibus.

TITVLVS XIII.

CAP. I.

Religioſi ſubire tenentur onera, quæ incumbebant eccleſiis per eos ante hoc Concilium acquiſitis: niſi privilegio, exemptione, vel alia juſta cauſa juventur: quæ privilegia vel exemptiones non proſunt eccleſiis poſt Concilium acquirendis. h.d. Ioan. And.

Clemens V. *In Concilio Vienenſi.*

CVm ſit naturæ conſonum, illos non recuſare onera, qui rerum commoda complectuntur, hac in perpetuum valitura conſtitutione ſancimus, ut religioſi quicunque pro monaſteriis & eccleſiis, quæ ad eos quocunque ſint titulo devoluta, procurationes legatorum ſedis Apoſtolicæ, ac jura Epiſcopalia, debita præſtari pro ipſis, antequam ad eos perveniſſent, ſolita, promptè ſolvere ſtudeant: niſi forſan ſedis Apoſtolicæ privilegio, exemptione, vel alia cauſa legitima, ab his ſe valeant excuſare. Privilegia verò, ſeu exemptiones hujuſmodi ad monaſteria, ſeu eccleſias, quæ ad eos obvenire continget, in poſterum volumus non extendi.

a *al. Inventarium.* b *al. eccleſiaſtica.* c *al. ita: in illis partibus, &c.* d *In antiquiorib. codicibus conſtanter legitur ita: ac ei quædam, &c.* e *al. Epiſcopos.*

a *al. Præmittitur.* b *al. penſionis.* c *De incolatu* [illegible] *Lambertin. de jure patron. art. 11. q. 1. par. 1. num. 5.*

CAP.

CAP. II.

Ponit quædam gravamina, quæ prælati inferebant exemptis, præcipuè Ciſtercienſibus, & illa fieri prohibet: ſtatuens, quòd Epiſcopi, qui in monaſteriis Ciſtercienſis ordinis charitative procurantur, ſint contenti cibariis, quæ per illos ſibi miniſtrantur. Si verò procurantur ex debito, ipſis volentibus carnes miniſtrari debent extra ſepta monaſterii, vel ſaltem extra portam, quæ dicitur regularis. Ipſorum etiam eleemoſynarii fragmenta menſarum poſſunt pauperibus erogare. hoc dicit. Ioan. Andr.

Idem.

AD [a] noſtrum (quod dolentes referimus) pervenit auditum, quòd eccleſiarum prælati ad monaſteria Ciſtercienſis ordinis accedentes, licet ab eis charitative recipiantur, & eis curialiter neceſſaria miniſtrentur, cibis tamen regularibus non contenti, contra privilegia dicti ordinis carnes petunt, & ſi eis non miniſtrentur, auferunt violenter. Et licet in locis eiſdem ſint eleemoſynæ competenter, ipſi tamen prælati ipſis religioſis invitis alias eleemoſynas faciunt, etiam in aliquibus locis, in quibus procurationes non habent, de conſuetudine vel de jure. Pro equitaturis quoque ferratoris, licet ferris non egeant, & coci eorum ſui officii ratione pecuniam exigunt & extorquent: Nec compoſitiones ſuper procurationibus inter prælatos ipſos & conventus eis ſervant. Ipſis etiam in recipiendis procurationibus ita graves exiſtunt, quod ipſis in eorum monaſteriis & eccleſiis procurationes recipientibus, longi temporis victum brevis hora conſumit: & dum procurationes recipiunt, canes venaticos, falcones & accipitres ſecum habent. Et niſi voluntati ſatisfiat eorum, ſeræ monaſteriorum ſeu eccleſiarum per violentiam ſæpe franguntur, & ornamenta eccleſiæ exportantur, pluresque procurationes recipiunt una die ſedis Apoſtolicæ privilegio non ſuffulti, interdum in pecunia numerata, viſitationis etiam officio non impenſo, & occaſione dictarum procurationum, iidem prælati ab ipſis frequenter exigunt, quæ illis ſolvere non tenentur, intolerabilia eiſdem gravamina cumulantes. Sunt [b] & nonnulli qui procurationes nunciorum Apoſtolicæ ſedis, aliaque extraordinaria onera exemptis & aliis religioſis pro majori parte imponunt, ut ſe ac Presbyteros liberent, ſeculares religioſos ad ordinandum hujuſmodi onerum diſtributionem minimè aſſumentes: In multis etiam aliis præfati prælati, exempta monaſteria, & ipſorum eccleſias utroque illis jure ſubjectas, gravant in procurationibus recipiendis, & oneribus inſolitis imponendis: Nos igitur ſuper his volentes de opportuno remedio providere, ſacri approbatione concilii duximus ſtatuendum, ut ſi Epiſcopi non cauſa viſitationis, ſed charitativæ hoſpitalitatis, ad monaſteria venerint ſupradicta, victualia gratioſe recipiant, quæ charitatis gratia eis fuerint miniſtrata. Ipſis autem Epiſcopis, ad monaſteria venientibus ſupradicta, & procurationes ibidem recipientibus ſibi debitas de jure communi, conſuetudine, privilegio, vel jure alio ſpeciali, in domibus ipſorum monaſteriorum, extra tamen ſepta ipſorum exiſtentibus, ſi quæ fuerint ad hoc apta, alioquin intra ſepta ipſa, non tamen intra portam, quam regularem appellant, carnium pro congruentia temporis ſi voluerint (privilegio non obſtante quocunque) cibaria miniſtrentur. Nec inconveniens reputamus, ſi fragmenta, quæ de menſis ipſorum Epiſcoporũ & ſuorũ familiariũ colliguntur, per ipſorũ Epiſcoporum eleemoſynarios ibidẽ pauperib. erogẽtur. Ab aliis autẽ gravaminib. expreſſis ſuperius, prælati diligenter [c] abſtineant, ſi Dei & Apoſtolicæ ſedis indignationem voluerint evitare.

a *Vid. c. cum Apoſtolus. extra de cenſib. & cap. 1, 2, & 3. eod. in lib. 6. & vid. Concil. Trid. ſeſſ. 24. de refor. c. 3. ubi plenè de materia viſitationis.* b *al. ſunt etiam, &c.* c *alit. ita: diligenter penitus abſtineant.*

CAP. III.

Diœceſani, quibus hoc conſtat, illos qui exigendo à clericis pedagia, vel guidagia excommunicati ſunt vel interdicti, publicare debent. Ioan. And.

Idem *in eodem.*

PRæſenti [a] conſtitutione jubemus, ut locorum diœceſani contra eos, qui ab eccleſiis vel perſonis eccleſiaſticis pro earum rebus propriis, quas non negotiandi cauſa deferunt, aut deferri faciunt, vel tranſmittunt, pedagia vel guidagia ſuo vel alieno nomine exigunt, vel torquent in animarum ſuarum periculum, & eorum à quibus ea exigunt, præjudicium & gravamen, excommunicationis & interdicti ſententias à jure prolatas, poſtquam de [b] his ipſis conſtiterit, omnino publicent, vel à ſuis ſubditis tamdiu faciant publicari, donec illi ſic exacta [c] reſtituerint, & de tranſgreſſione hujuſmodi ſatisfecerint competenter.

DE CELEBRATIONE [d] MISSARVM, & aliis divinis officiis.

TITVLVS XIV.

CAP. I.

Prælati, ad quos ſpectat correctio, & illis negligentibus, ſuperiores ipſorum debent eſſe ſoliciti, ut horis debitis in cathedralibus, regularibus, & collegiatis eccleſiis horæ canonicæ devotè pſallantur: & quòd in eccleſiis aliis celebretur convenienter & debitè divinum officium, & nocturnum principaliter. hoc intendit. Ioa. And.

Clemens V. *In Concilio Vienenſi.*

GRavi [e] nimirum turbatione movemur, quòd ex nonnullorum rectorum negligentia, quæ dum ſpem impunitatis permittit, multam nutrire peſtilentiam conſuevit in ſubditis, plerique eccleſiarum miniſtri modeſtia ordinis clericalis abjecta, dum offerre Deo ſacrificium laudis fructum labiorum ſuorum in puritate conſcientiæ & animi devotione deberent, horas canonicas dicere, ſeu pſallere, tranſcurrendo, ſyncopando, extranea quidem & plerunque vana, prophana, & inhoneſta intermiſcendo colloquia, tardè ad chorum conveniendo, ſeu eccleſiam ipſam abſque rationabili cauſa ante finem officii exeundo frequenter, aves interdum portando, ſeu faciendo portari, canesque ſecum ducendo venaticos, ac quaſi nihil prætendentes de clericali militia, in corona, veſtibus, & tonſura, divina etiam celebrare, aut eis intereſſe nimis indevotè præſumunt. Nonnulli etiam tam clerici, quàm laici, præſertim in feſtorum certorum vigiliis, dum in eccleſiis deberent orationi inſiſtere, non verentur in ipſis earumque cœmeteriis choreas facere diſſolutas, & [f] interdum canere cantilenas, ac multas inſolentias perpetrare, ex quibus eccleſiarum & cœmeteriorum violationes, inhoneſta, variaque delicta quandoque ſequuntur, & eccleſiaſticum plerunque perturbatur [g] officium, in divinæ majeſtatis offenſam, & aſtantium ſcandalum populorum. In multis inſuper eccleſiis cum vaſis, veſtimentis, & cæteris ornamentis ad divinum cultum neceſſariis, indecentibus utique (penſatis earum facultatibus) deſervitur. Ne igitur tranſgreſſiones invaleſcant hujuſmodi, aliisque veniant in exemplum, ſacri concilii approbatione hoc

a *Nota quòd res clericorum gaudent eodem privilegio quo res eccleſiarum. cap. ultim. de vit. & honeſt. cler. c. eccleſiarum ſervos. 12. q. 2. Anch.* b *al. de ipſis eos conſtiterit, &c.* c *al. extorta.* d *al. ita: de celebratione Miſſarum, & aliorum officior.* e *De materia hujus Clement. præter Doct. hic, vide canoniſtas in cap. 1. & c. dolentes, ext. de celeb. miſſar.* f *al. ita: etiam interdum, &c.* g *al. perturbant.*